TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. sausio 31 d.*

Byloje C-380/05

dėl *Consiglio di Stato* (Italija) 2005 m. balandžio 19 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. spalio 18 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Centro Europa 7 Srl

prieš

Ministero delle Comunicazioni e Autorità per le garanzie nelle comunicazioni,

Direzione generale per le concessioni e le autorizzazioni e Concessionidel Ministero delle Comunicazioni,

* Proceso kalba: italų.

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts (pranešėjas), teisėjai G. Arestis, R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský ir T. von Danwitz,

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,
posėdžio sekretorius: B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. lapkričio 30 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Centro Europa 7 Srl*, atstovaujamos *avvocati* A. Pace, R. Mastroianni ir O. Grandinetti,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* P. Gentili,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos F. Benyon, E. Traversa, M. Shotter ir F. Amato, padedamų *avvocato* L. G. Radicati di Brozolo,

susipažinęs su 2007 m. rugsėjo 12 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra pateiktas dėl EB sutarties nuostatų dėl laisvės teikti paslaugas ir konkurencijos, 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL 108, 2002, p. 33, toliau – Pagrindų direktyva), 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva) (OL 108, 2002, p. 21, toliau – Leidimų direktyva), 2002 m. rugsėjo 16 d. Komisijos direktyvos 2002/77/EB dėl konkurencijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų rinkose (OL 249, p. 21, toliau – Konkurencijos direktyva) bei 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 10 straipsnio tiek, kiek juo paremtas ES 6 straipsnis, išaiškinimo televizijos programų transliacijų radijo dažniais nacionaliniu lygiu sektoriuje.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp bendrovės *Centro Europa 7 Srl* (toliau – *Centro Europa 7*) ir *Ministero delle Comunicazion, Direzione generale per le concessioni ir le autorizzazioni e Concessionidel Ministero delle Comunicazioni* (toliau bendrai – atsakovės pagrindinėje byloje).

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Naują elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bei su jais susijusių priemonių ir paslaugų bendrąją reguliavimo sistemą (toliau – NBRS) sudaro Pagrindų direktyva ir keturios specifinės direktyvos, tarp jų – Leidimų direktyva, kurias papildo Konkurencijos direktyva.

Pagrindų direktyva

4 Pagrindų direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje nustatoma:

„Ši direktyva nustato elektroninių ryšių paslaugų, elektroninių ryšių tinklų, susijusių priemonių ir susijusių paslaugų reguliavimo suderintą sistemą. Ji nustato nacionalinių reguliavimo institucijų užduotis ir procedūras, kurios užtikrintų, kad reguliavimo sistema būtų suderintai taikoma visoje Bendrijoje.“

5 Pagrindų direktyvos 1 straipsnio 3 dalyje nustatoma:

„Ši direktyva ir specifinės direktyvos nepažeidžia priemonių, taikomų Bendrijos ar nacionaliniu lygiu laikantis Bendrijos teisės, kuriomis siekiama bendros svarbos tikslų, ypač susijusių su turinio reguliavimu ir audiovizualine politika.“

6 Pagrindų direktyvos 2 straipsnyje nustatoma:

„Šioje direktyvoje:

a) „elektroninių ryšių tinklas“ – perdavimo sistemos <…>, kurie leidžia perduoti signalus laidais, radijo, optinėmis ar kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis, įskaitant palydovinius tinklus, fiksuoto <…> ir judriojo ryšio antžeminius tinklus, <…> radijo ir televizijos programoms transliuoti naudojami tinklai ir kabelinės televizijos tinklai, neatsižvelgiant į perduodamos informacijos pobūdį;

<…>

„elektroninių ryšių paslauga“ – paslauga, paprastai teikiama už atlygį, kuri visa ar didžiąja dalimi susideda iš signalų perdavimo elektroninių ryšių tinklais, įskaitant telekomunikacijų paslaugas ir perdavimo paslaugas tinklais, naudojamais transliuoti <…>

<…>“

7 Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje „Politikos tikslai ir reguliavimo principai“ nustatoma:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad, vykdydamos šioje direktyvoje ir specifinėse direktyvose nurodytas reguliavimo užduotis, nacionalinės reguliavimo institucijos imtųsi visų reikiamų priemonių, skirtų šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nurodytiems tikslams pasiekti. Tokios priemonės turi būti proporcingos tiems tikslams.“

<…>

2. Nacionalinės reguliavimo institucijos skatina konkurenciją elektroninių ryšių tinklų, elektroninių ryšių paslaugų ir susijusių priemonių bei paslaugų teikimo srityje, *inter alia*:

<…>

b) užtikrindamos, kad elektroninių ryšių sektoriuje nebūtų konkurencijos iškraipymų ir ribojimo;

<…>

d) skatindamos veiksmingai naudoti radijo dažnius ir numeracijos išteklius bei užtikrindamos jų veiksmingą valdymą.

3. Nacionalinės reguliavimo institucijos prisideda prie vidaus rinkos plėtros, *inter alia*:

a) Europos lygiu šalindamos išlikusias elektroninių ryšių tinklų, susijusių priemonių ir paslaugų bei elektroninių ryšių paslaugų teikimo kliūtis;

<…>“

8 Pagal Pagrindų direktyvos 9 straipsnio 1 dalį „valstybės narės <…> (savo teritorijoje) užtikrina veiksmingą elektroninių ryšių paslaugoms skirtų radijo dažnių valdymą“ ir numato, kad „nacionalinės reguliavimo institucijos skirstytų ir skirtų tokius radijo dažnius remdamosi objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais“.

9 Pagal Pagrindų direktyvos 28 straipsnio 1 dalį „valstybės narės priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję ne vėliau kaip iki 2003 m. liepos 24 d., įgyvendina šią direktyvą“ ir jos „taiko tas priemones nuo 2003 m. liepos 25 dienos.“

Leidimų direktyva

10 Leidimų direktyvos 1 straipsnyje nustatoma:

„1. Šios direktyvos tikslas – elektroninių ryšių tinkluose ir paslaugose įdiegti vidaus rinkos principus suderinant ir supaprastinant leidimų taisykles ir reikalavimus, kad būtų lengviau juos teikti visoje Bendrijoje.

2. Ši direktyva taikoma leidimams teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas.“

11 Leidimų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje nustatoma:

„Šioje direktyvoje vartojamos sąvokos, pateiktos (Pagrindų direktyvos) 2 straipsnyje.“

12 Pagal Leidimų direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punktą „bendrasis leidimas“ yra „pagal šią direktyvą valstybių narių sukurta teisinė sistema, užtikrinanti teises teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas ir nustatanti sektoriui specifinius įpareigojimus, kurie gali būti taikomi visiems ar tik tam tikro tipo elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms“.

13 Leidimų direktyvos 3 straipsnyje „Elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrasis leidimas“ nustatoma:

„1. Valstybės narės užtikrina laisvę teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas laikantis šioje direktyvoje nustatytų sąlygų. Šiuo tikslu valstybės narės nekliudo įmonei teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas, išskyrus atvejus, kai tai būtina dėl Sutarties 46 straipsnio 1 dalyje nurodytų priežasčių.

2. Elektroninių ryšių tinklų ar elektroninių ryšių paslaugų teikimui gali būti taikomas bendrasis leidimas nepažeidžiant specifinių įpareigojimų, nurodytų 6 straipsnio 2 dalyje, ar naudojimo teisių, nurodytų 5 straipsnyje. Galima reikalauti, kad, prieš pradėdama naudotis teisėmis pagal leidimą, įmonė apie tai praneštų, bet negalima reikalauti, kad ji gautų nacionalinės reguliavimo institucijos atskirą sprendimą ar kitą tokį administracinį aktą. Pranešusi, jei pranešimo reikalaujama, įmonė gali pradėti veiklą, prireikus laikydamasi 5, 6 ir 7 straipsnių nuostatų dėl naudojimo teisės.

<…>“

14 Leidimų direktyvos 5 straipsnyje „Radijo dažnių ir numerių naudojimo teisės“ nustatoma:

„1. Kai galima, ypač kai yra nedidelė žalingųjų trikdžių tikimybė, valstybės narės nereikalauja, kad radijo dažnių naudojimui būtų suteiktos individualios naudojimo teisės, tik tokių radijo dažnių naudojimo sąlygas įrašo į bendrąjį leidimą.

2. Tais atvejais, kai radijo dažnių ar numerių naudojimui būtina suteikti individualias naudojimo teises, valstybės narės įmonės prašymu suteikia tokias teises bet kuriai įmonei, teikiančiai ar naudojančiai tinklus ar paslaugas pagal bendrąjį leidimą, pagal šios direktyvos 6, 7 straipsnių ir 11 straipsnio 1 dalies c punkto nuostatas ir pagal bet kurias kitas taisykles, užtikrinančias tų išteklių veiksmingą naudojimą pagal (Pagrindų direktyvą).

Nepažeidžiant specifinių kriterijų ir procedūrų, kurias valstybės narės, siekdamos bendros svarbos tikslų pagal Bendrijos teisę, taiko radijo ar televizijos transliacijų turinio paslaugų teikėjams suteikdamos radijo dažnių naudojimo teises, tokios naudojimo teisės teikiamos atvira, skaidria ir nediskriminavimo tvarka <…>

<…>

5. Valstybės narės neriboja suteikiamų naudojimo teisių skaičiaus, išskyrus atvejus, kai tai būtina veiksmingam radijo dažnių naudojimui pagal 7 straipsnį užtikrinti.“

15 Leidimų direktyvos 7 straipsnyje „Suteikiamų radijo dažnių naudojimo teisių skaičiaus ribojimo tvarka“ nustatoma:

„1. Kai valstybė narė svarsto, ar apriboti radijo dažnių naudojimo teisių skaičių, ji, *inter alia*:

a) deramai atsižvelgia į poreikį didinti paslaugų gavėjų gaunamą naudą ir skatinti konkurencijos plėtrą;

<...>

c) paskelbia sprendimą apriboti naudojimo teisių suteikimą nurodydama priežastis;

d) nustačiusi tvarką paskelbia priimanti paraiškas dėl naudojimo teisės ir

e) pagrįstais laiko tarpais ar remdamasi pagrįstais suinteresuotų įmonių prašymais persvarsto apribojimą.

<...>

3. Kai radijo dažnių naudojimo teisių suteikimą reikia riboti, valstybės narės tokias teises teikia remdamosi atrankos kriterijais, kurie turi būti objektyvūs, skaidrūs, nediskriminaciniai ir proporcingi. Nustatant tokius kriterijus būtina atsižvelgti į (Pagrindų direktyvos) 8 straipsnio tikslus.

<...>“

16 Leidimų direktyvos 17 straipsnyje „Esami leidimai" nustatoma:

„1. Valstybės narės šios direktyvos įsigaliojimo dieną galiojančius leidimus suderina su šios direktyvos nuostatomis ne vėliau kaip 18 straipsnio 1 dalies antrojoje pastraipoje nurodytą taikymo datą.

<…>"

17 Leidimų direktyvos 18 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad „valstybės narės priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję ne vėliau kaip iki 2003 m. liepos 24 d., įgyvendina šią direktyvą", ir „jos taiko tas priemones nuo 2003 m. liepos 25 dienos."

Konkurencijos direktyva

18 Iš Konkurencijos direktyvos 1 straipsnio 1 ir 3 punktų matyti, kad ji taikoma Pagrindų direktyvos 2 straipsnio a ir c punktuose apibrėžtam elektroninių ryšių tinklui ir paslaugoms.

19 Konkurencijos direktyvos 2 straipsnyje „Išimtinės ir specialiosios teisės elektroninių ryšių tinklų ir elektroninių ryšių paslaugoms“ nustatoma:

„1. Valstybės narės neteikia ir toliau netaiko galiojančių išskirtinių arba specialiųjų teisių steigti ir (arba) teikti elektroninių ryšių tinklus arba teikti viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas.

2. Valstybės narės imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad bet kuri įmonė turėtų teisę teikti elektroninių ryšių paslaugas arba steigti, plėtoti ar teikti elektroninių ryšių tinklus.

<…>

4. Valstybės narės užtikrina, kad įmonei duotas bendrasis leidimas teikti elektroninių ryšių paslaugas arba steigti ir (arba) teikti elektroninių ryšių tinklus, taip pat tokio leidimo sąlygos būtų paremtos objektyviais, nediskriminaciniais, proporcingais ir skaidriais kriterijais.

<…>“

20 Konkurencijos direktyvos 4 straipsnyje „Teisė naudoti dažnius“ nurodoma:

„Nepažeisdamos specialių valstybės narės priimtų kriterijų ir procedūrų, kurias jos taiko radijo ar televizijos transliacijų turinio paslaugų teikėjams, suteikdamos teises naudoti radijo dažnius ir siekdamos bendros svarbos tikslų pagal Bendrijos teisę:

1) valstybės narės neturėtų suteikti išimtinių ar specialiųjų teisių naudoti radijo dažnius elektroninių ryšių paslaugoms teikti;

2) radijo dažnių skyrimas elektroninių ryšių paslaugoms teikti turi būti paremtas objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais.“ (Pataisytas vertimas)

21 Konkurencijos direktyvos 9 straipsnyje nustatoma:

„Valstybės narės ne vėliau kaip iki 2003 m. liepos 24 d. Komisijai pateikia informaciją, pagal kurią Komisija galėtų patvirtinti, jog yra laikomasi šios direktyvos nuostatų.“

Nacionalinės teisės aktai

1997 m. liepos 31 d. Įstatymas Nr. 249

22 1997 m. liepos 31 d. Įstatymu Nr. 249 (GURI, Nr. 177, paprastasis priedas, 1997 m. liepos 31 d., toliau – Įstatymas Nr. 249/1997), kuris įsigaliojo 1998 m. rugpjūčio 1 d., buvo įsteigta *Autorità per le garanzie nelle comunicazioni* (telekomunikacijų garantijų institucija, toliau – *Autorità*).

23 Įstatymo Nr. 249/1997 2 straipsnio 6 dalyje nustatomi televizijos programų transliacijų sektoriaus koncentracijos apribojimai, uždraudžiant tam pačiam operatoriui turėti koncesijas nacionaliniu lygiu transliuoti daugiau nei 20 % televizijos radijo dažniais transliuojamų televizijos programų.

24 Įstatymo Nr. 249/1997 3 straipsnio 1 dalyje numatyta galimybė operatoriams, turintiems koncesiją transliuoti pagal prieš tai galiojusią reglamentavimo sistemą, toliau tęsti transliacijas nacionaliniu ir vietos lygiu, kol bus suteiktos naujos koncesijos arba atmesti prašymai suteikti naujas koncesijas, tačiau bet kuriuo atveju ne ilgiau kaip iki 1998 m. balandžio 30 dienos.

25 Įstatymo Nr. 249/1997 3 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad *Autorità* ne vėliau kaip iki 1998 m. sausio 31 d. parengs Nacionalinį radijo dažnių televizijos transliacijoms paskirstymo planą (toliau – nacionalinis radijo dažnių paskirstymo planas) bei pagal jį ne vėliau kaip iki 1998 m. balandžio 30 d. suteiks naujas koncesijas.

26 Iš sprendime dėl prejudicinio sprendimo pateiktų duomenų, kuriuos, beje, savo pastabose patvirtino Italijos vyriausybė ir Europos Bendrijų Komisija, matyti, kad *Autorità* 1998 m. spalio 30 d. Įsakymu Nr. 68/98 patvirtino Nacionalinį radijo dažnių paskirstymo planą, o 1998 m. gruodžio 1 d. Įsakymu Nr. 78/98 – taisykles dėl televizijos analoginės (radijo dažniais) transliacijos koncesijų suteikimo sąlygų ir tvarkos.

27 Įstatymo Nr. 249/1997 3 straipsnio 6 dalyje numatyta veikiantiems nacionaliniams televizijos operatoriams, viršijantiems šio įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje nustatytas koncentracijos ribas (toliau – perteklinius televizijos radijo dažnius turintys operatoriai), suteikti pereinamąjį laikotarpį, kad jie po 1998 m. balandžio 30 d. laikinai galėtų tęsti transliacijas radijo dažniais, laikydamiesi koncesijos pagrindu veikiantiems operatoriams nustatytų įpareigojimų, jei programos tuo pačiu metu bus transliuojamos palydoviniu arba kabeliniu tinklu.

28 Pagal Įstatymo Nr. 249/1997 3 straipsnio 7 dalį *Autorità* buvo patikėtas uždavinys nustatyti terminą, per kurį, atsižvelgiant į veiksmingą ir žymų kabeliniu arba palydoviniu tinklu transliuojamų programų žiūrovų skaičiaus padidėjimą, perteklinius televizijos radijo dažnius turintys operatoriai turi transliuoti savo programas išimtinai palydoviniu arba kabeliniu tinklu ir atsisakyti radijo dažnių.

29 Iš sprendime dėl prejudicinio sprendimo pateiktų duomenų, kuriuos, beje, Italijos vyriausybė ir Komisija savo pastabose patvirtino, matyti, kad 2002 m. lapkričio 20 d. *Corte costituzionale* sprendimu Nr. 466 (2002 m. lapkričio 27 d. GURI) buvo nustatytas galutinis terminas – 2003 m. gruodžio 31 diena.

2001 m. kovo 30 d. Įstatymas Nr. 66

30 Iš bylos medžiagos dokumentų matyti, kad 2001 m. sausio 23 d. Įstatyminis dekretas Nr. 5 (GURI, Nr. 19, 2001 m. sausio 24 d., p. 5) – su daliniais pakeitimais patvirtintas 2001 m. kovo 20 d. Įstatymu Nr. 66 (GURI, Nr. 70, 2001 m. kovo 24 d., p. 3) – leido perteklinius televizijos radijo dažnius turintiems operatoriams tęsti programų transliacijas, kol skaitmeninės televizijos atžvilgiu bus įgyvendintas Nacionalinis radijo dažnių paskirstymo planas.

2004 m. vasario 24 d. Įstatymas Nr. 43 ir 2004 m. gegužės 3 d. Įstatymas Nr. 112

31 2003 m. gruodžio 24 d. Įstatyminio dekreto Nr. 352 (GURI, Nr. 300, 2003 m. gruodžio 29 d., toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 352/2003, p. 4) – su daliniais pakeitimais patvirtintas 2004 m. vasario 24 d. Įstatymu Nr. 43 (GURI, Nr. 47, 2004 m. vasario 26 d., p. 4) – 1 straipsnis leido perteklinius televizijos radijo dažnius turintiems operatoriams toliau tęsti analogines arba skaitmenines transliacijas, kol bus baigtas tyrimas dėl skaitmeninės televizijos radijo dažnių plėtros.

32 2004 m. gegužės 3 d. Įstatyme Nr. 112 (GURI, Nr. 82, paprastasis priedas, 2004 m. gegužės 5 d., toliau – Įstatymas Nr. 112/2004) buvo nustatyti atskiri skaitmeninės transliacijos radijo dažniais pradžios etapai.

33 Įstatymo Nr. 112/2004 23 straipsnyje nustatoma:

„1. Kol skaitmeninės televizijos atžvilgiu bus įgyvendintas Nacionalinis televizijos radijo dažnių paskirstymo planas, operatoriai, kurie nacionaliniu arba vietos

lygiu tam tikru pagrindu transliuoja televizijos programas ir tenkina sąlygas, kurios keliamos siekiant gauti leidimą bandomajam programų transliavimui radijo dažniais, pagal <…> (2001 m. sausio 23 d.) Įstatyminį dekretą Nr. 5 – su daliniais pakeitimais patvirtintą (2001 m. kovo 20 d.) Įstatymu Nr. 66 – gali vykdyti transliacijų bandymus, įskaitant programų, kurios jau buvo transliuojamos analoginiu būdu, retransliacijas vienu metu, kol tinklai bus visiškai konvertuoti, bei, įsigaliojus šiam įstatymui, pateikti prašymą <…> dėl licencijų ir leidimų, reikalingų skaitmeninėms transliacijoms radijo dažniais vykdyti.

2. Skaitmeninių transliacijų bandymai gali būti vykdomi eksploatuojant įrengimus, kurie iki įsigaliojant šiam įstatymui buvo teisėtai naudojami vykdant analogines transliacijas.

3. Leidimai steigti skaitmeninius tinklus, perkelti įrenginius arba įmonės padalinius tarp operatorių, teisėtai vykdančių televizijos transliacijas nacionaliniu arba vietos lygiu, suteikiami, jei įsigijimai yra skirti plėsti skaitmenines transliacijas.

<…>

5. Nuo šio įstatymo įsigaliojimo televizijos kanalo operatoriaus licencija, pagal pateiktą prašymą išduodama operatoriams, kurie teisėtai vykdo televizijos programų transliacijas 1 dalyje nurodytos koncesijos arba bendrojo leidimo pagrindu, jeigu jie įrodo, jog aptarnauja nemažiau kaip 50 % gyventojų dalį arba tokią pačią vietinės teritorijos dalį.

<…>

9. Kad būtų supaprastintas perėjimas nuo analoginės transliavimo sistemos prie skaitmeninės transliavimo sistemos, radijo ir televizijos programos transliuojamos eksploatuojant įrenginius, kurie buvo teisėtai eksploatuojami įsigaliojus šiam įstatymui <…>“

Pagrindinis ginčas ir prejudiciniai klausimai

34 Pagrindinė byla yra susijusi su žalos atlyginimu, kurią *Centro Europa 7* teigia patyrusi, nes atsakovės pagrindinėje byloje jai neskyrė televizijos radijo dažnių, kad galėtų televizijos programas transliuoti analogine transliavimo sistema.

35 Atsižvelgdamos į Įstatymą Nr. 249/1997, 1999 m. liepos 28 d. Italijos kompetentingos institucijos suteikė *Centro Europa 7* nacionalinę koncesiją dėl televizijos programų transliavimo radijo dažniais, suteikiančią teisę steigti ir eksploatuoti analoginės televizijos transliacijų tinklą. Dėl radijo dažnių skyrimo koncesijoje remiamasi 1998 m. spalio 30 dieną patvirtintu Nacionaliniu radijo dažnių paskirstymo planu. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, šis planas nebuvo įgyvendintas, todėl, nors ir turėdama koncesiją, be skirtų radijo dažnių *Centro Europa 7* iki šiol negalėjo pradėti transliacijų.

36 *Centro Europa 7* padavė *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* skundą, kad visų pirma būtų pripažinta jos teisė į radijo dažnius ir atlyginta žala.

37 2004 m. rugsėjo 16 d. minėtas teismas sprendimu šį skundą atmetė.

38 Iš sprendimo dėl prejudicinio sprendimo matyti, kad dėl šio sprendimo *Centro Europa 7* ieškinyje, paduotame *Consiglio di Stato*, atsakovės pagrindinėje byloje visų pirma ginčija Įstatymą Nr. 112/2004.

39 Minėtame sprendime nurodydama, kad bus nagrinėjamas tik *Centro Europa 7* prašymas dėl žalos atlyginimo, ir šiuo etapu nenumatydama nagrinėti prašymo skirti radijo dažnius, *Consiglio di Stato* pažymi, kad *Centro Europa 7* radijo dažniai nebuvo skirti iš esmės dėl teisės aktų leidybos priežasčių.

40 Ji primena, kad pagal Įstatymo Nr. 249/1997 3 straipsnio 2 dalį „faktiniams“ radijo dažnių turėtojams, kuriems buvo suteikta teisė savo veiklą vykdyti pagal ankstesnį teisinį režimą, leidžiama toliau tęsti transliacijas, kol bus suteiktos naujos koncesijos arba atmesti prašymai suteikti naujas koncesijas, tačiau bet kuriuo atveju ne ilgiau kaip iki 1998 m. balandžio 30 dienos.

41 Ji taip pat primena, kad Įstatymo Nr. 249/1997 3 straipsnio 7 dalis leidžia tęsti transliacijas, jei vienu metu transliuojama radijo dažniais, palydoviniu arba kabeliniu tinklu, įpareigodama *Autorità* nustatyti galutinę šių transliacijų datą. Kadangi *Autorità* šios datos nenustatė, *Corte costituzionale* nurodė 2003 m. gruodžio 31 d. datą, kurią perteklinius televizijos radijo dažnius turinčių operatorių programos turi būti transliuojamos išimtinai palydoviniu arba kabeliniu tinklu, todėl, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, *Centro Europa 7* skirtini radijo dažniai turėtų būti atlaisvinti.

42 Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, įsikišus nacionaliniam įstatymų leidėjui šis terminas buvo pažeistas, nes Įstatyminio dekreto Nr. 352/2003 – tapusio 2004 m. vasario 24 d. Įstatymu Nr. 43 – 1 straipsnis bei vėliau Įstatymas Nr. 112/2004, ypač jo 23 straipsnio 5 dalis, pratęsė perteklinius televizijos radijo dažnius turinčių operatorių veiklą, kol bus baigtas *Autorità* tyrimas dėl skaitmeninės televizijos radijo dažnių plėtros.

43 Įstatymas Nr. 112/2004, taikant bendrojo leidimo tvarką, pratęsė perteklinius radijo dažnius turintiems operatoriams teisę toliau transliuoti radijo dažniais, kol skaitmeninės televizijos atžvilgiu bus įgyvendintas Nacionalinis radijo dažnių paskirstymo planas, todėl šie televizijos radijo dažnių operatoriai nėra įpareigoti atlaisvinti radijo dažnius, kurie turėtų būti paskirti koncesijas turintiems subjektams.

44 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, šiuo įstatymu nesiekiama atlaisvinti radijo dažnių, kurie turėtų būti skirti ūkio subjektams su suteiktomis analoginių transliacijų koncesijomis, ir neleisti kitiems operatoriams nei faktiškai transliuojantiems radijo dažniais išbandyti skaitmeninės televizijos transliacijų.

45 Kadangi *Centro Europa 7* ginčija Įstatyminio dekreto Nr. 352/2003 ir Įstatymo Nr. 112/2004 suderinamumą su Bendrijos teise, *Consiglio di Stato* abejoja dėl Italijos teisės aktų, visų pirma Įstatymo Nr. 249/1997, suderinamumo su Bendrijos sutarties nuostatomis dėl laisvės teikti paslaugas ir konkurencijos, su Pagrindų direktyvos 8 straipsniu ir 9 straipsnio 1 dalimi, su Leidimų direktyvos 5, 7 ir 17 straipsniais bei EŽTK 10 straipsnyje įtvirtintu informacijos šaltinių pliuralizmo principu kaip Bendrijos teisės bendruoju principu.

46 Esant šioms sąlygoms *Consiglio di Stato* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar EŽTK 10 straipsnis, kaip nurodyta (ES) 6 straipsnyje, garantuoja išorinį informacijos pliuralizmą televizijos programų transliacijų sektoriuje bei taip įpareigoja valstybes nares garantuoti faktinį pliuralizmą ir veiksmingą konkurenciją šiame sektoriuje, paremtą antimonopoline sistema, kuri technologijos raidos atžvilgiu garantuoja prieigą prie tinklų bei ūkio subjektų įvairovę, nesant galimybės dvipolę rinkos struktūrą laikyti teisėta?

2. Ar laisvą paslaugų teikimą ir konkurenciją garantuojančios <…> Sutarties nuostatos, remiantis 2000 m. balandžio 29 d. aiškinamajame pranešime apie koncesijas Bendrijos teisėje pateiktu Komisijos aiškinimu, reikalauja laikytis koncesijų suteikimo principų, galinčių užtikrinti nediskriminacinį, vienodą požiūrį, taip pat skaidrumą, proporcingumą bei privačių asmenų teisių gerbimą, ir ar šioms nuostatoms bei Sutarties principams prieštarauja šios Italijos teisės nuostatos: Įstatymo Nr. 249/1997 3 straipsnio 7 dalis ir Įstatyminio dekreto (Nr. 352/2003) 1 straipsnis – tiek, kiek jos suteikė subjektams, eksploatuojantiems antimonopolines ribas „viršijančius“ televizijos radijo dažnius, teisę nepertraukiamai tęsti veiklą, išskyrus tokius ūkio subjektus, kokia yra bendrovė ieškovė, kurie, nors ir turėdami po teisėto konkurso suteiktą atitinkamą koncesiją, negali vykdyti licencijuotos veiklos dėl dažnių nepriskyrimo (dėl jų nepakankamumo ar trūkumo, nes jais tebesinaudoja vadinamieji perteklinius televizijos radijo dažnius turintys operatoriai)?

3. Ar (Leidimų direktyvos) 17 straipsnis reikalauja nuo 2003 m. liepos 25 d. tiesiogiai taikyti šią direktyvą vidaus teisės sistemoje ir valstybei narei, suteikusiai

koncesijas televizijos programoms transliuoti (apimančias teisę steigti tinklus ar teikti elektroninių komunikacijų paslaugas arba teisę naudoti radijo dažnius), nustato pareigą suderinti jas su Bendrijos teisės aktais ir ar į šią pareigą patenka būtinybė faktiškai skirti veiklai vykdyti būtinus dažnius?

4. Ar su (Pagrindų direktyvos) 9 straipsniu ir (Leidimų direktyvos) 5 straipsniu, nustatančiais atvirą, skaidrią ir nediskriminavimo tvarką (5 straipsnis), kurie įgyvendinami remiantis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais (9 straipsnis), yra nesuderinama nacionalinėje teisėje (Įstatymo Nr. 112/2004 23 straipsnio 5 dalis) numatyta bendrojo pritarimo tvarka, kuri, leisdama toliau eksploatuoti vadinamuosius „perteklinius televizijos radijo dažnius“, parinktus ne konkurso keliu, pažeidžia teises, kurias pagal Bendrijos teisės aktus (Leidimų direktyvos 17 straipsnio 2 dalis) turi kitos įmonės, nors ir laimėjusios atitinkamą konkursą, račiau neturinčios galimybės pradėti veiklą?

5. Ar (Pagrindų direktyvos) 9 straipsnis, (Leidimų direktyvos) 5 straipsnio 2 dalies 2 punktas ir (Konkurencijos direktyvos) 7 straipsnio 3 dalis bei 4 straipsnis įpareigoja valstybes nares jau nuo 2003 m. liepos 25 d. (Leidimų direktyvos 17 straipsnis) užbaigti faktinę situaciją, kuriai esant televizijos programoms transliuoti skirti radijo dažniai yra užimti (įrenginių eksploatavimas be koncesijų ar leidimų, kurie būtų suteikti po kandidatų atrankos procedūros) ir kuri ne tik neleidžia vykdyti šios veiklos tinkamai planuojant eterį ir nuosekliai plėtojant pliuralizmą, bet ir prieštarauja pačioms koncesijoms, kurias valstybė narė suteikė po viešojo konkurso?

6. Ar valstybė narė gali remtis (Leidimų direktyvos) 5 straipsnio 2 dalies antrojoje pastraipoje ir (Konkurencijos direktyvos) 4 straipsnyje nustatyta leidžiančia nukrypti nuostata tik informacinio pliuralizmo apsaugos tikslais bei siekdama garantuoti kultūrų ir kalbų įvairovę, o ne subjektų, eksploatuojančių radijo dažnius, kurie viršija nacionalinės teisės aktų nustatytas antimonopolines ribas, naudai?

7. Ar, siekdama pasinaudoti (Leidimų direktyvos) 5 straipsnyje numatyta leidžiančia nukrypti nuostata, valstybė narė turi nurodyti tikslus, siekiamus leidžiančiu nukrypti nacionalinės teisės aktu?

8. Ar tokia leidžianti nukrypti nuostata gali būti taikoma ne tik valstybinio televizijos paslaugų koncesininkui (Italijoje – RAI), bet ir nelaimėjusiems konkurso privatiems operatoriams, kuriems po viešojo konkurso teisėtai buvo suteikta koncesija?

9. Ar Bendrijos pirminės ir antrinės teisės normų pagrindu parengtas reglamentavimas, kurio tikslas – užtikrinti veiksmingą konkurenciją (*workable competition*), be kita ko, televizijos programų transliacijų rinkos sektoriuje, neturėjo įpareigoti nacionalinio teisės aktų leidėjo vengti ankstesnės laikinos analoginės transliavimo sistemos veikimo pratęsimo sutapimo su vadinamosios skaitmeninės transliavimo sistemos įvedimu, nes tik analoginio transliavimo vadinamojo išjungimo (*switch-off*) atveju (su vėlesniu bendruoju perėjimu prie skaitmeninės transliavimo sistemos) būtų galima perskirstyti atlaisvintus radijo dažnius įvairiam naudojimui, o paprasto perėjimo prie skaitmeninės transliavimo sistemos atveju rizikuojama padidinti esamų radijo dažnių nepakankamumą, nes vienu metu transliuojama analoginiu ir skaitmeniniu būdu (*simulcast*)?

10. Galiausiai, ar Europos teisės garantuojamą informacijos šaltinių įvairovės ir konkurencijos radijo ir televizijos programų transliacijų sektoriuje apsaugą užtikrina nacionalinės teisės aktas, kaip antai Įstatymas Nr. 112/2004, kuris numato naują 20 % išteklių ribą kartu su nauju labai plačiu pasirinkimu (Įstatymo Nr. 112/2004 2 straipsnio g punktas ir 15 straipsnis – vadinamoji integruota komunikacijų sistema), kuris taip pat apima neturinčias įtakos informacijos šaltinių pliuralizmui veiklos rūšis, nors paprastai antikonkurencinėje teisėje „atitinkama rinka“ reiškia rinkų suskirstymą, o tai televizijos transliacijų sektoriuje reiškia *pay-tv* (abonentinė televizija) ir nemokamos eteryje transliuojamos televizijos atskyrimą (žr., be kita ko, 2000 m. kovo 21 d. Komisijos sprendimą *BSKYB-Kirch Pay TV*, kuriame koncentracija pripažįstama suderinama su bendrąja rinka ir EEE susitarimu pagal 2003 m. balandžio 2 d. Reglamentą (EEB) Nr. 4064/89 (byla Nr. COMP/JV. 37), ir 2003 m. balandžio 2 d. Sprendimą *Newscorp-Telepiù*, kuriame koncentracija pripažįstama suderinama su bendrąja rinka ir EEE susitarimu pagal 2003 m. balandžio 2 d. Reglamentą (EEB) Nr. 4064/89 (byla Nr. COMP/JV. 37)?“

Dėl prejudicinių klausimų

47 Savo klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės Teisingumo Teismo prašo išaiškinti Sutarties nuostatas dėl laisvės teikti paslaugas ir konkurencijos, Pagrindų direktyvą, Leidimų direktyvą, Konkurencijos direktyvą bei EŽTK 10 straipsnį tiek, kiek juo paremtas ES 6 straipsnis.

Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos ir klausimų priimtinumo

48 Preliminariai visų pirma reikia pažymėti, kad kai kuriais iš šių klausimų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ragina Teisingumo Teismą priimti sprendimą dėl tam tikrų šiuo atveju svarbių Italijos įstatyminių nuostatų suderinamumo su Bendrijos teise.

49 Pažymėtina, kad per procesą pagal EB 234 straipsnį Teisingumo Teismas neturi kompetencijos spręsti dėl vidaus teisės normų suderinamumo su Bendrijos teise bei aiškinti nacionalinės teisės aktus (žr. 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Jaeger*, C-151/02, Rink. p. I-8389, 43 punktą ir 2006 m. kovo 23 d. Sprendimo *Enirisorse*, C-237/04, Rink. p. I-2843, 24 punktą bei jame nurodytą teismų praktiką).

50 Teisingumo Teismas ne kartą buvo nusprendęs, kad jis vis dėlto yra kompetentingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti bet kokį su Bendrijos teise susijusį išaiškinimą, leidžiantį pastarajam įvertinti šį suderinamumą, kad galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje (žr., be kita ko, 1993 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Hünermund ir kt.*, C-92/92, Rink. p. I-6787, 8 punktą ir minėto sprendimo *Enirisorse* 24 punktą).

51 Taigi šioje byloje Teisingumo Teismas turėtų pateikti tik tų Bendrijos teisės nuostatų išaiškinimą, kuris būtų naudingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui įvertinti šį nacionalinių nuostatų suderinamumą, kad galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje.

52 Be to, antra, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuris atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti reikalingumą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti savo sprendimą, bei Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą (žr., be kita ko, 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, Rink. p. I-4921, 59 punktą ir 2006 m. birželio 15 d. Sprendimo *Acereda Herrera*, C-466/04, Rink. p. I-5341, 47 punktą).

53 Tačiau Teisingumo Teismas nusprendė negalįs pareikšti savo nuomonės dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, jeigu yra akivaizdu, kad šio teismo

prašomas Bendrijos teisės normos išaiškinimas arba jos galiojimo įvertinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais arba dalyku, jeigu problema yra hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi faktinės ir teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr. minėto sprendimo *Acereda Herrera* 61 punktą; 2006 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Cipolla ir kt.*, C-94/04 ir C-202/04, Rink. p. I-11421, 25 punktą).

54 Šiuo klausimu nacionalinio teismo sprendime turi būti nurodytos tikslios priežastys, dėl kurių jis klausia apie Bendrijos teisės aiškinimą ir mano esant būtina Teisingumo Teismui pateikti prejudicinius klausimus. Atsižvelgiant į šį kontekstą, būtina, kad nacionalinis teismas pateiktų minimalius paaiškinimus dėl prašomų išaiškinti Bendrijos teisės nuostatų pasirinkimo priežasčių ir ryšio, kuris, jo manymu, egzistuoja tarp šių nuostatų ir pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų (1995 m. balandžio 7 d. Nutarties *Grau Gomis ir kt.*, C-167/94, Rink. p. I-1023, 9 punktas; 2005 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *ABNA ir kt.*, C-453/03, C-11/04, C-12/04 ir C-194/04, Rink. p. I-10423, 46 punktas; 2007 m. kovo 6 d. Sprendimo *Placanica ir kt.*, C-338/04, C-359/04 ir C-360/04, Rink. p. I-1891, 34 punktas bei 2007 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Asemfo*, C-295/05, Rink. p. I-2999, 33 punktas).

55 Pažymėtina, kad kiek tai susiję su dešimtuoju klausimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė jokių duomenų dėl prašomų išaiškinti Bendrijos teisės nuostatų pasirinkimo priežasčių ir ryšio, kuris, jo manymu, egzistuoja tarp šių nuostatų ir pagrindinės bylos arba ginčo dalyko.

56 Taigi dešimtasis klausimas yra nepriimtinas.

57 Trečia, primintina, kad siekiant pateikti Bendrijos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas nacionaliniam teismui, reikia, kad jis apibrėžtų pateikiamo klausimo faktines aplinkybes ir pagrindines teisines nuostatas arba bent paaiškintų šį klausimą

pagrindžiančias faktines prielaidas (žr. 1993 m. sausio 26 d. Sprendimo *Telemarsicabruzzo ir kt.*, C-320/90–C-322/90, Rink. p. I-393, 6 punktą; 1998 m. liepos 14 d. Sprendimo *Bettati*, C-341/95, Rink. p. I-4355, 67 punktą; 1999 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Albany International*, C-67/96, Rink. p. I-5751, 39 punktą ir minėto sprendimo *Cipolla ir kt.* 25 punktą).

58 Faktinių ir teisinių aplinkybių tikslumo reikalavimai ypač taikytini konkurencijos srityje, kuriai būdingos sudėtingos teisinės ir faktinės situacijos (minėtų sprendimų *Telemarsicabruzzo ir kt.* 7 punktas; *Bettati* 68 punktas ir *Albany International* 39 punktas).

59 Taigi šioje byloje, kaip savo išvados 27 punkte pažymi generalinė advokatė, regis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, antruoju klausimu prašydamas išaiškinti Sutarties nuostatas, susijusias su konkurencija, iš esmės turi omeny EB 86 straipsnio 1 dalį, skaitomą kartu su EB 82 straipsniu.

60 Pagal Teisingumo Teismo praktiką valstybė narė pažeidžia šiose dviejose nuostatose nustatytus draudimus tik tuo atveju, kai atitinkama įmonė, vien dėl to, kad naudojasi jai suteiktomis specialiomis ar išimtinėmis teisėmis, piktnaudžiauja savo dominuojančia padėtimi arba kai dėl šių teisių gali susidaryti situacija, kurioje ši įmonė taip piktnaudžiaus (2000 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Pavlov ir kt.*, C-180/98–C-184/98, Rink. p. I-6451, 127 punktas; 2001 m. spalio 25 d. Sprendimo *Ambulanz Glöckner* C-475/99, Rink. p. I-8089, 39 punktas; 2006 m. kovo 30 d. Sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, C-451/03, Rink. p. I-2941, 23 punktas).

61 Tačiau sprendime dėl prejudicinio sprendimo nėra jokios informacijos, susijusios visų pirma su atitinkamos prekių ir geografinės rinkos apibrėžimu – įvairių šioje rinkoje veikiančių įmonių užimamų rinkos dalių apskaičiavimas yra pradinis bet kokio situacijos vertinimo pagal konkurencijos teisę etapas.

62 Todėl konstatuotina, kad kiek tai susiję su Sutarties nuostatomis dėl konkurencijos, antrasis klausimas yra nepriimtinas (šiuo klausimu žr. 2005 m. vasario 17 d. Sprendimo *Viacom Outdoor*, C-134/03, Rink. p. I-1167, 25–29 punktus).

63 Dėl tų pačių priežasčių devintasis klausimas yra nepriimtinas.

64 Ketvirta, reikia patikrinti, ar Teisingumo Teismas šioje byloje yra kompetentingas priimti sprendimą dėl EB 49 straipsnio, nes neginčijama, kad visos pagrindinės bylos aplinkybės yra susijusios tik su viena valstybe nare.

65 Taigi nacionalinės teisės aktai, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, kurie vienodai taikomi Italijos ir kitų valstybių narių piliečiams, paprastai yra susiję su Sutartyje nustatyta laisve teikti paslaugas tik tuomet, jeigu jie taikomi atvejais, susijusiais su Bendrijos prekyba (1982 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Oosthoek's Uitgeversmaatschappij*, 286/81, Rink. p. 4575, 9 punktas; 2003 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Anomar ir kt.*, C-6/01, Rink. p. I-8621, 39 punktas).

66 Iš tiesų pagrindinėje byloje negalima atmesti galimybės, kad ir kitose valstybėse narėse nei Italijoje įsteigtos bendrovės buvo arba yra suinteresuotos teikti aptariamas paslaugas (šiuo klausimu žr. 1996 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-87/94, Rink. p. I-2043, 33 punktą; 2005 m. spalio 13 d. Sprendimo *Parking Brixen*, C-458/03, Rink. p. I-8585, 55 punktą).

67 Ryšys su Bendrijos vidaus prekyba preziumuojamas, jeigu tokia rinka sukelia aiškų tarptautinį interesą (2007 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-507/03, Rink. p. I-9777, 29 punktas), o šią aplinkybę turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

68 Bet kuriuo atveju reikia atsakyti į šioje byloje Teisingumo Teismui pateiktą antrąjį klausimą, kiek jis susijęs su EB 49 straipsniu.

69 Iš tiesų toks atsakymas gali būti naudingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui tuo atveju, jei nacionalinė teisė numatytų, kad Italijos pilietis naudojasi tokiomis pačiomis teisėmis, kokias kitos valstybės narės piliečiui tokioje pačioje situacijoje suteiktų Bendrijos teisė (žr. 2000 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Guimont* C-448/98, Rink. p. I-10663, 23 punktą; 2002 m. kovo 5 d. Sprendimo *Reisch ir kt.*, C-515/99, C-519/99–C-524/99 ir C-526/99–C-540/99, Rink. p. I-2157, 26 punktą; minėtų sprendimų *Anomar ir kt.* 41 punktą; *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 29 punktą bei *Cipolla ir kt*. 30 punktą).

70 Vadinasi, Teisingumo Teismas yra kompetentingas priimti sprendimą dėl EB 49 straipsnio aiškinimo.

71 Taigi antrasis klausimas priimtinas, kiek jis susijęs su EB 49 straipsniu.

Dėl antrojo, ketvirtojo ir penktojo klausimų

72 Antruoju, ketvirtuoju ir penktuoju klausimais iš esmės klausiama, ar televizijos programų transliacijų sektoriuje EB 49 straipsnio arba NBRS nuostatos draudžia

nacionalinės teisės aktus, dėl kurių taikymo koncesijos pagrindu veikiantis operatorius be skirtų radijo dažnių negali pradėti transliacijų.

73 Iš tiesų į antrąjį klausimą Teisingumo Teismas gali atsakyti EB 49 straipsnio požiūriu tik tiek, kiek šis klausimas susijęs su Italijos teisės aktais, būtent Įstatymo Nr. 249/1997 3 straipsnio 7 dalimi, kuri įsigaliojo anksčiau, nei buvo pradėta taikyti NBRS – tai matyti iš Pagrindų direktyvos 28 straipsnio 1 dalies, Leidimų direktyvos 18 straipsnio 1 dalies ir Konkurencijos direktyvos 9 straipsnio.

74 Ketvirtasis ir penktasis klausimai taip pat pateikiami tik dėl NBRS, nes jie susiję su teisės aktais, įsigaliojusiais jau pradėjus ją taikyti, būtent Įstatymo Nr. 112/2004 nuostatas.

75 Tačiau antrasis klausimas taip pat susijęs ir su Italijos teisės aktais, kurie įsigaliojo jau pradėjus taikyti NBRS, būtent Įstatyminio dekreto Nr. 352/2003 1 straipsnį.

76 Be to, kaip savo Teisingumo Teismui pateiktose pastabose pažymėjo Komisija, NBRS buvo įgyvendintos Sutarties nuostatos, visų pirma tos, kurios susijusios su paslaugų teikimu elektroninių ryšių tinklų ir ryšio paslaugų srityje, kaip tai apibrėžta Pagrindų direktyvos 2 straipsnio a ir c punktuose, Leidimų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje ir Konkurencijos direktyvos 1 straipsnio 1 ir 3 punktuose.

77 Antrasis, ketvirtasis ir penktasis klausimai turi būti nagrinėjami bendrai, nes atsakymai dėl NBRS yra svarbūs tik nuo jos taikymo momento, kaip tai nustatyta Pagrindų direktyvos 28 straipsnio 1 dalyje, Leidimų direktyvos 18 straipsnio 1 dalyje ir Konkurencijos direktyvos 9 straipsnyje.

78 Kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui būtų galima pateikti naudingą atsakymą, pažymėtina, kad Sutartyje nėra reikalaujama visiškai panaikinti valstybinę komercinio pobūdžio monopoliją, tačiau ji turi veikti taip, kad nebūtų jokios valstybių narių subjektų diskriminacijos, susijusios su apsirūpinimu prekėmis ir jų pateikimu į rinką (1997 m. spalio 23 d. Sprendimo *Franzén*, C-189/95, Rink. p. I-5909, 38 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

79 Tačiau EB 49 straipsnis draudžia taikyti bet kokį nacionalinės teisės aktą, kuris paslaugų teikimą tarp valstybių narių padaro sunkesnį už paslaugų teikimą vienos valstybės narės viduje (žr. 2005 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Mobistar ir Belgacom Mobile*, C-544/03 ir C-545/03, Rink. p. I-7723, 30 punktą).

80 Elektroninių ryšių tinklų ir ryšio paslaugų srityje šie principai buvo įgyvendinti NBRS.

81 Iš tiesų Pagrindų direktyvos 8 straipsnis įpareigoja valstybes nares užtikrinti, kad nacionalinės reguliavimo institucijos imtųsi visų reikiamų priemonių, siekiant užtikrinti veiksmingą konkurenciją teikiant elektroninių ryšių paslaugas, užtikrindamos, kad elektroninių ryšių sektoriuje nebūtų konkurencijos iškraipymų bei ribojimo, ir panaikindamos paskutines kliūtis teikti šias paslaugas Europos lygiu.

82 Konkurencijos direktyvos 2 straipsnio 2 dalis įpareigoja valstybes nares imtis visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad bet kuri įmonė turėtų teisę teikti elektroninių ryšių paslaugas arba steigti, plėtoti ar teikti elektroninių ryšių tinklus.

83 Leidimų direktyvos 3 straipsnio 1 dalis įpareigoja valstybes nares užtikrinti laisvę teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas bei uždrausti kliudyti įmonei teikti tokius tinklus ar tokias paslaugas, išskyrus atvejus, kai tai būtina dėl EB 46 straipsnio 1 dalyje nurodytų priežasčių.

84 Iš tiesų Leidimų direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad elektroninių ryšių tinklų ar elektroninių ryšių paslaugų teikimui gali būti taikomas tik bendrasis leidimas.

85 Šiuo klausimu pažymėtina, kad televizijos programų transliacijoms radijo dažniais, visų pirma kiek tai susiję su laisve teikti paslaugas – įtvirtinta EB 49 straipsnyje ir šioje srityje įgyvendinta NBRS, – reikalingas ne tik leidimas transliuoti, bet ir patys radijo dažniai.

86 Iš tiesų, kiek tai susiję su patekimu į televizijos transliacijų radijo dažniais rinką, be skirtų radijo dažnių operatorius negali veiksmingai įgyvendinti savo pagal Bendrijos teisę įgytų teisių.

87 Pagrindų direktyvos 9 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „valstybės narės <…> (savo teritorijoje) užtikrina veiksmingą elektroninių ryšių paslaugoms skirtų radijo dažnių valdymą“.

88 Be to, Leidimų direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad kai galima, ypač kai yra nedidelė žalingųjų trikdžių tikimybė, valstybės narės nereikalauja, kad radijo dažniams naudoti būtų suteiktos individualios naudojimo teisės, tik tokių radijo dažnių naudojimo sąlygas įrašo į bendrąjį leidimą.

89 Taip pat pagal Konkurencijos direktyvos 4 straipsnio 1 punktą valstybės narės neturėtų suteikti išimtinių ar specialiųjų teisių naudoti radijo dažnius elektroninių ryšių paslaugoms teikti.

90 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausia, kokiais kriterijais turi būti remiamasi skiriant radijo dažnius, kurie reikalingi pradėti veiklą analoginių televizijos transliacijų rinkoje.

91 Iš tiesų, viena vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo neklausia dėl kriterijų, taikomų pagal Įstatymą Nr. 249/1997, suteikiant koncesiją veikti analoginių televizijos transliacijų rinkoje. *Centro Europa 7* šių kriterijų neginčijo nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, nei Teisingumo Teismui pateiktose rašytinėse pastabose, nes *Centro Europa 7,* remiantis minėtais kriterijais, buvo suteikta koncesija.

92 Vadinasi, Teisingumo Teismui nereikia priimto sprendimo dėl šių kriterijų.

93 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl Įstatymo Nr. 249/1997 suderinamumo su Bendrijos teise tik tiek, kiek jo 3 straipsnio 7 dalyje buvo nustatytas pereinamasis laikotarpis, kuris buvo palankesnis jau rinkoje veikiantiems televizijos radijo dažnių (kanalų) operatoriams, – jis sutrukdė įeiti į nagrinėjamą rinką radijų dažnių neturintiems operatoriams, kaip antai *Centro Europa 7*.

94 Kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo dėl kriterijų, kurie taikomi pagal Įstatymą Nr. 112/2004 suteikiant licenciją veikti skaitmeninių ir analoginių transliacijų radijo dažniais rinkoje, klausia tik tiek, kiek šie kriterijai sustiprino pereinamąjį režimą, kuris – įtvirtintas Įstatyminio dekreto Nr. 352/2003 1 straipsniu – sudarė palankesnes sąlygas rinkoje jau veikiantiems televizijos radijo dažnių (kanalų) operatoriams – juo buvo uždrausta operatoriams, nors ir turintiems pagal Įstatymą Nr. 249/1997 suteiktą licenciją, skirti radijo dažnius, kad jie galėtų veikti analoginių televizijos transliacijų radijo dažniais rinkoje.

95 Šiuo klausimu pažymėtina, kad taikant vienas po kito nustatytus – Įstatymo Nr. 249/1997 3 straipsnio 7 dalimi ir Įstatyminio dekreto Nr. 352/2003 1 straipsniu – pereinamuosius režimus, sudarančius palankesnes sąlygas jau rinkoje veikiantiems televizijos radijo dažnių operatoriams, į nagrinėjamą rinką kliudoma įeiti operatoriams, kuriems nėra skirti radijo dažniai.

96 Taip pat pažymėtina, kad, suteikdama bendrąjį leidimą veikti televizijos transliacijų paslaugų rinkoje tik joje jau veikiantiems televizijos transliacijų radijo dažniais operatoriams, Įstatymo Nr. 112/2004 23 straipsnio 5 dalis įtvirtino ankstesniame punkte minėtą apribojimą.

97 Iš tiesų faktiškai apribodamos operatorių, galinčių transliuoti nagrinėjamoje rinkoje, skaičių, šios priemonės apriboja ir (arba) gali kliudyti teikti paslaugas televizijos programų transliacijų paslaugų sektoriuje.

98 Be to, šios priemonės užfiksavo ir (arba) užfiksuoja nacionalinės rinkos struktūrą ir apsaugo šioje rinkoje jau veikiančių nacionalinių operatorių pozicijas.

99 Taigi EB 49 straipsnis ir Pagrindų direktyvos 9 straipsnio 1 dalis, Leidimų direktyvos 5 straipsnio 1 dalis, Konkurencijos direktyvos 4 straipsnio l punktas – nuo minėtų direktyvų taikymo momento – prieštarauja tokioms priemonėms, nebent jos būtų pagrįstos.

100 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką licencijų režimas, kuriuo nacionalinėje teritorijoje apribojamas operatorių skaičius, gali būti pagrįstas bendros svarbos tikslais (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Placanica ir kt.* 53 punktą), jei tokie apribojimai yra tinkami ir neviršija to, kas yra būtina pasiekti minėtus tikslus.

101 NBRS aiškiai leidžia valstybėms narėms, remiantis Pagrindų direktyvos 1 straipsnio 3 dalimi ir laikantis Bendrijos teisės, imtis priemonių arba esamas nuostatas palikti galiojančiomis, kad būtų pasiekti bendros svarbos tikslai, ypač audiovizualinės politikos srityje.

102 Be to, pagal Leidimų direktyvos 5 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą valstybės narės, siekdamos užtikrinanti radijo dažnių veiksmingą naudojimą pagal Pagrindų direktyvą, gali suteikti individualias naudojimo teises.

103 Tačiau, kaip savo išvados 34 ir 37 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, siekiant pateisinti tokį režimą, kuris pažeidžia EB 49 straipsnį ir NBRS, reikia atsižvelgti ne tik į bendros svarbos tikslus, bet ir vadovautis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais

ir proporcingais kriterijais (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Placanica ir kt.* 49 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

104 Taip pat Pagrindų direktyvos 9 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos skirstytų ir skirtų tokius radijo dažnius remdamosi objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais.

105 Be to, prireikus suteikti individualias radijo dažnių naudojimo teises, šios teisės turi būti suteiktos pagal Leidimų direktyvos 5 straipsnio 2 dalies antrąją pastraipą, vadovaujantis „atvira, skaidria ir nediskriminavimo tvarka“.

106 Taip pat pagal Leidimų direktyvos 7 straipsnio 3 dalį, kai „radijo dažnių naudojimo teisių suteikimą reikia riboti, valstybės narės tokias teises teikia remdamosi atrankos kriterijais, kurie turi būti objektyvūs, skaidrūs, nediskriminaciniai ir proporcingi“.

107 Šį reikalavimą patvirtina Konkurencijos direktyvos 4 straipsnio 2 punktas, pagal kurį „radijo dažnių skyrimas elektroninių ryšių paslaugoms teikti turi remtis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais“.

108 Šioje pagrindinėje byloje iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktų dokumentų matyti, kad pagal Įstatymą Nr. 249/1997 ribotam operatorių skaičiui radijo dažniai buvo skirti ne pagal tokius kriterijus.

109 Iš tiesų, viena vertus, minėti radijo dažniai buvo skirti jau rinkoje veikiantiems televizijos radijo dažnių (kanalų) operatoriams pagal pereinamąjį režimą, nustatytą Įstatymo Nr. 249/1997 3 straipsnio 7 dalyje, nors kai kuriems iš šių operatorių nebuvo suteiktos koncesijos pagal šį įstatymą.

110 Kita vertus, operatoriams, kaip antai *Centro Europa 7*, nebuvo skirti radijo dažniai, nors jiems buvo suteiktos koncesijos pagal šį įstatymą.

111 Neatsižvelgiant į Įstatymo Nr. 249/1997 tikslus, kiek tai susiję su radijo dažnių skyrimu ribotam operatorių skaičiui, konstatuotina, kad EB 49 straipsnis tokiam režimui prieštarauja.

112 Toks pat vertinimas darytinas, kiek tai susiję su radijo dažnių skyrimo režimu ribotam operatorių skaičiui pagal Įstatymą Nr. 112/2004, nes šis režimas nebuvo įgyvendintas remiantis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais, taip pažeidžiant EB 49 straipsnį ir – nuo jų taikymo pradžios – Pagrindų direktyvos 9 straipsnio 1 dalį, Leidimų direktyvos 5 straipsnio 2 dalies antrąją pastraipą ir 7 straipsnio 3 dalį bei Konkurencijos direktyvos 4 straipsnį.

113 Iš tiesų pagal Įstatymą Nr. 112/2004 radijo dažniai buvo skirti jau rinkoje veikiantiems televizijos radijo dažnių operatoriams ir jiems buvo suteikta teisė transliuoti pagal Įstatyminio dekreto Nr. 352/2003 – kuriuo buvo tik pratęstas Įstatymu Nr. 249/1997 nustatytas pereinamasis režimas – 1 straipsnyje nustatytą pereinamąjį režimą.

114 Bet kuriuo atveju prieš tai nustatyti apribojimai negali būti pagrįsti būtinybe užtikrinti greitą perėjimą prie skaitmeninių televizijos transliacijų.

115 Iš tiesų, neatsižvelgiant į tai, ar tokį tikslą galima laikyti bendros svarbos tikslu, galinčiu pateisinti tokius apribojimus, konstatuotina, kaip savo Teisingumo Teismui pateiktose pastabose teisingai pažymėjo Komisija, kad pagal Italijos teisės aktus, visų pirma Įstatymą Nr. 112/2004, rinkoje jau veikiantiems operatoriams ne tik suteikiama pirmenybė gauti radijo dažnius; jiems suteikiama išimtinė teisė, nenustatant sudarytų privilegijuotų sąlygų galiojimo galutinio termino ir nenumatant pareigos grąžinti perteklinius televizijos radijo dažnius pradėjus skaitmenines televizijos transliacijas.

116 Atsižvelgiant į išdėstytų argumentų visumą, į antrąjį, ketvirtąjį ir penktąjį klausimus bendrai reikia atsakyti, kad EB 49 straipsnis ir – nuo jų taikymo pradžios – Pagrindų direktyvos 9 straipsnio 1 dalis, Leidimų direktyvos 5 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies antroji pastraipa bei 7 straipsnio 3 dalis, taip pat Konkurencijos direktyvos 4 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jie draudžia televizijos programų transliacijų sektoriuje nacionalinės teisės aktus, kuriuos taikant koncesijos pagrindu veikiantis operatorius, neturėdamas remiantis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais skirtų radijo dažnių, negali pradėti transliacijų.

Dėl pirmojo ir trečiojo klausimų

117 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės Teisingumo Teismo prašo atsakyti, ar EŽTK 10 straipsnio nuostatos tiek, kiek juo paremtas ES 6 straipsnis, televizijos programų transliacijų sektoriuje draudžia nacionalinės teisės aktus, kuriuos įgyvendinant koncesijos turėtojas, kaip antai *Centro Europa 7*, neturėdamas skirtų radijo dažnių, negali pradėti transliacijų.

118 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausia, ar iš Leidimų direktyvos 17 straipsnio galimo tiesioginio taikymo nuo jos taikymo pradžios valstybei narei, suteikusiai koncesijas transliuoti televizijos programas, išplaukia pareiga suderinti jas su Bendrijos teisės aktais ir todėl skirti *Centro Europa 7* minėtai veiklai vykdyti būtinus dažnius.

119 Šiais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar egzistuoja Bendrijos teisės pažeidimai, kad reiktų nagrinėti prašymą atlyginti žalą.

120 Taigi iš atsakymo į antrąjį, ketvirtąjį ir penktąjį klausimus matyti, kad EB 49 straipsnis ir – nuo jų taikymo pradžios – Pagrindų direktyvos 9 straipsnio 1 dalis, Leidimų direktyvos 5 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies antroji pastraipa bei 7 straipsnio 3 dalis, taip pat Konkurencijos direktyvos 4 straipsnis turi būti aiškinami ta prasme, kad jie televizijos programų transliacijų sektoriuje draudžia nacionalinės teisės aktus, kuriuos

taikant koncesiją turintis operatorius, neturėdamas remiantis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais skirtų radijo dažnių, negali pradėti transliacijų.

121 Taigi vien šis atsakymas suteikia pagrindą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nagrinėti *Centro Europa 7* prašymą atlyginti žalą.

122 Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo atsakymą, į antrąjį, ketvirtąjį ir penktąjį klausimus atsakyti nebūtina, o pirmojo ir trečiojo klausimų nagrinėti nereikia.

Dėl šeštojo, septintojo ir aštuntojo klausimų

123 Šeštuoju, septintuoju ir aštuntuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės klausia dėl Leidimų direktyvos 5 straipsnio 2 dalies antrojoje pastraipoje ir Konkurencijos direktyvos 4 straipsnyje nustatytos leidžiančios nukrypti nuostatos valstybių narių įgyvendinimo sąlygų.

124 Taigi iš atsakymo į ketvirtąjį ir penktąjį klausimus matyti, kad Leidimų direktyvos 5 straipsnio 2 dalies antroji pastraipa ir Konkurencijos direktyvos 4 straipsnis – nuo jų taikymo pradžios – turi būti aiškinami taip, kad jie televizijos programų

transliacijų sektoriuje draudžia nacionalinės teisės aktus, kuriuos taikant koncesiją turintis operatorius, neturėdamas remiantis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais skirtų radijo dažnių, negali pradėti transliacijų.

125 Taigi iš šio atsakymo matyti, kad objektyvių, skaidrių, nediskriminacinių ir proporcingų kriterijų laikymasis yra būtina sąlyga įgyvendinant Leidimų direktyvos 5 straipsnio 2 dalies antrojoje pastraipoje ir Konkurencijos direktyvos 4 straipsnyje nustatytą leidžiančią nukrypti nuostatą.

126 Taigi atsakymo dėl kitų galimų leidžiančios nukrypti nuostatos įgyvendinimo sąlygų, kokios nurodytos šeštajame, septintajame ir aštuntajame klausimuose, pateikti nereikia.

127 Atsižvelgus į Teisingumo Teismo atsakymą į ketvirtąjį ir penktąjį klausimus, skaitomą kartu su antruoju klausimu, į šeštąjį, septintąjį ir aštuntąjį klausimus atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

128 Kadangi šis procesas Pagrindų bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

EB 49 straipsnis ir – nuo jų taikymo pradžios – 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) 9 straipsnio 1 dalis, 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva) 5 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies antroji pastraipa bei 7 straipsnio 3 dalis bei 2002 m. rugsėjo 16 d. Komisijos direktyvos 2002/77/EB dėl konkurencijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų rinkose 4 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jie televizijos programų transliacijų sektoriuje draudžia nacionalinės teisės aktus, kuriuos taikant koncesijos pagrindu veikiantis operatorius, neturėdamas remiantis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais skirtų radijo dažnių, negali pradėti transliacijų.

Parašai.